

Best nogal aardige middenmoters: de semantiek van graadadverbia van het midden-bereik¹

**Rick Nouwen
(Universiteit Utrecht)**

Abstract: In this squib, I discuss the semantics of Dutch adverbs of medium degree. The goal is to identify which scalar properties are part of the semantics of such expressions. I refrain from giving a definitive formal-semantic account, but I do argue that the scalar meaning of such expressions is much more complex than the identification of a particular (e.g. midrange, high range, etc.) region on a scale.

In dit korte artikel bespreek ik de semantiek van graadadverbia die intuïtief een middelmatige graad aanduiden, zoals *nogal*, *aardig*, *tamelijk*, *vrij* en *best*. Het doel is te onderzoeken welke scalaire eigenschappen onderdeel zijn van de betekenis van dergelijke expressies. Hoewel het niet mijn doel is om een definitieve (formeel-) semantische analyse van deze expressies te geven, zal ik wel een eenduidige conclusie trekken: de scalaire betekenis van graadadverbia is veel complexer dan het simpelweg duiden van een regio (bijvoorbeeld het midden) binnen een schaal.

In (1) zien we drie voorbeelden van graadadverbia.

¹ Dit werk werd mogelijk gemaakt door een NWO VIDI-subsidie (no. 276-70-017), waarvoor ik hierbij mijn dankbaarheid wil uitspreken. Ik ben bovendien een anonieme reviewer erkentelijk voor zijn of haar commentaar.

- (1) a De handdoek is een beetje nat.
 b De handdoek is aardig nat.
 c De handdoek is heel erg nat.

In zekere zin is de semantiek van dit soort voorbeelden eenvoudig. Alle drie de zinnen in (1) geven aan dat de handdoek nat is, maar de handdoek in (1a) is minder nat dan die in (1b), die op zijn beurt weer minder nat is dan die in (1c). Dit geeft aan dat de graadadverbia in (1) verschillen met betrekking tot wat ik hun *scalaire bereik* zal noemen. Dit is de regio op de relevante schaal (de schaal die met het adjectief geassocieerd wordt) die door het adverbium aangeduid wordt. Het is niet ongewoon om de graadexpressies in (1) aan de hand van hun scalaire bereik in te delen in drie groepen: adverbia van lage, middelmatige of hoge graad. In beschrijvende Engelse taalkunde worden deze drie mogelijkheden beschreven als respectievelijk *diminishers*, *compromisers* oftewel *moderators*, en *boosters* ofwel *intensifiers*. (Zie met name Bolinger 1972, Quirk et al. 1985 en Paradis 1997.) Ik zal in overeenstemming hiermee de volgende (wat neutralere) Nederlandstalige termen gebruiken: *L-adverbia*, *M-adverbia* en *H-adverbia*. Voor het Nederlands krijgen we dan het (incomplete) overzicht in tabel 1.

L-adverbia	M-adverbia	H-adverbia
<i>een beetje</i>	<i>aardig</i>	<i>enorm</i>
<i>een tikkeltje</i>	<i>best</i>	<i>erg</i>
<i>ietwat</i>	<i>nogal</i>	<i>heel</i>
<i>wat</i>	<i>tamelijk</i>	
	<i>vrij</i>	

Tabel 1: Drie klassen Nederlandse graadadverbia

Aan de hand van deze indeling ligt de semantiek van deze adverbia voor de hand. Het idee is dat adverbia schaaldelen selecteren. Laat L een L-adverbium zijn, M een M-adverbium, H een H-adverbium en laat A een adjectief zijn, dan:

[[L A]] = de eigenschap om de eigenschap A in kleine mate te hebben

[[M A]] = de eigenschap om de eigenschap A in middelmatige mate te hebben

[[H A]] = de eigenschap om de eigenschap A in hoge mate te hebben

De vraag die ik nu wil stellen is deze: Is er op semantisch vlak meer te bereiken dan een dergelijke taxonomie? Het antwoord dat ik zal geven is bevestigend. Het karakteriseren van de semantiek van graadadverbia in termen van scalair bereik is volledig ontoereikend.

Eén probleem met de hierboven gegeven analyses ligt voor de hand: ze zijn niet echt *precies* te noemen. We kunnen echter simpelweg niet preciezer zijn over de semantiek van adverbia als die in (1), aangezien deze *graadmodificaties* vaag zijn. Ik doel hier op vaagheid in een technische zin.² Een zin als “Jan is lang” wordt vaag genoemd, omdat er omstandigheden zijn waarin we niet kunnen aangeven of de zin waar dan wel onwaar is. Neem bijvoorbeeld een situatie waarin Jan een volwassen man is met een lengte van 1 meter 79. Volgens mijn intuïtie is het dan moeilijk om een oordeel over “Jan is lang” te geven. Daarbovenop kunnen we zelfs niet aangeven waar die onzekerheid begint. Het moge duidelijk zijn dat als Jan een volwassen man van 1 meter 50 is, dat de zin “Jan is lang” dan onwaar is, maar we kunnen geen lengte aanwijzen tussen 1 meter 50 en 1 meter 79 waar de waarheidswaarde van onwaar in onzeker verandert. Graadmodificatie met L-, M- of H-adverbia verandert niets aan deze vaagheid: een classificatie als “best lang” is net zo vaag als dat “lang” dat is. Alle drie de voorbeelden in (1) zijn dan ook vaag in de hier besproken zin.

Met dit gegeven is de indeling in L-, M- en H-adverbia en de daar bijbehorende semantiek dan ook helaas weinig verhelderend. Het precieze semantische bereik van deze adverbia is vanwege de inherente vaagheid niet aan te duiden. Dit heeft consequenties voor de aanname dat het taalkundig zinvol is om een lexicale classificatie van graadmodificatoren te maken op basis van scalair bereik. Aangezien de grenzen van de klassen niet precies aan te geven zijn, zouden we ons bijvoorbeeld kunnen afvragen waarom we tot een driedeling en niet tot een twee- of vierdeling zijn gekomen. En waarom geen continuüm? De drie klassen worden pas waardevol wanneer we eigenschappen zouden vinden die onafhankelijk van scalair bereik zijn en die de adverbialklassen op eenzelfde manier indelen. Zoals ik nu zal laten zien is het inderdaad mogelijk om L-, M- en H-adverbia te beschrijven los van

² Zie bijvoorbeeld Nouwen et al. (2010) voor een overzicht van aspecten van de technische notie van vaagheid, alsmede de taalkundige relevantie daarvan.

hun scalaire bereik, al zal direct blijken dat deze beschrijving niet zonder problemen is.

Er zijn twee eigenschappen die tezamen het intuïtieve onderscheid tussen L-, M- en H-adverbia redelijkerwijs reconstrueren, en wel als in tabel 2.

	L-adverbia	M-adverbia	H-adverbia
positief polair	ja	ja	nee
schaal-gevoelig	ja	nee	nee

Tabel 2: Formele eigenschappen van adverbia-klassen

Laat ik beginnen met de onderste rij in deze tabel. In de formele semantiek is er consensus dat er twee soorten adjectieven onderscheiden moeten worden: absolute adjectieven, zoals *nat*, *droog*, *krom*, of *recht*, en relatieve adjectieven, zoals *lang*, *mooi*, *moelijk*, of *slim*. (Zie bijvoorbeeld Kennedy 2007 voor een overzicht en voor belangrijke referenties.) Het verschil tussen deze twee categorieën is scalair van aard. Relatieve adjectieven worden met een relatieve standaard geassocieerd. Bijvoorbeeld, hoe lang je moet zijn om als *lang* geclassificeerd te worden is afhankelijk van wie of wat je bent en van met wie of wat je vergeleken wordt. Voor volwassen mannen ligt de standaard op een andere plek op de schaal dan voor kinderen, basketbalspelers of wolkenkrabbers. Bij absolute adjectieven gaat het niet zo zeer om een relatieve standaard, maar om een absolute: iets is *nat* zo gauw er *een* mate van vochtigheid aanwezig is,³ iets is *schoon* zo gauw er *geen* mate van vuil aanwezig is, etc. Bij absolute adjectieven spelen de eindpunten van de schaal dus de rol van standaard. L-adverbia zijn nu precies hier gevoelig voor: ze zijn alleen compatibel met adjectieven waarvan de standaard het minimum van de schaal is (Kennedy & McNally 2005).⁴

(2)	a	De handdoek is een beetje nat.	<i>minimum</i>
	b	De pijp is een beetje krom.	<i>minimum</i>

³ Het is bekend dat dit in zekere mate te simplistisch is. Een handdoek waarop een druppel water is gevallen hoeft niet noodzakelijk *nat* gevonden te worden. Zie Kennedy (2007) voor discussie.

⁴ Toch zijn er contexten waarin (2c-f) minder onacceptabel zijn. De lezing die dan naar voren komt is vergelijkbaar met die van een comparatief: *langer dan wenselijk*. L-adverbia zijn compatibel met comparatieven (*een beetje langer dan*), hetgeen ook niet verbazend is omdat in die constructie de *dan*-zin of -frase als duidelijker van het schaalminimum gezien kan worden. Zie Bylinina (2013) voor een overzicht van factoren die een rol spelen bij (2c-f).

c	*	De pijp is een beetje lang.	<i>relatief</i>
d	*	Dat schilderij is een beetje mooi.	<i>relatief</i>
e	*	De handdoek is een beetje droog.	<i>maximum</i>
f	*	De pijp is een beetje recht.	<i>maximum</i>

Merk op dat M-adverbia en ook H-adverbia geen onderscheid maken tussen verschillende soorten absolute adjectieven of tussen absolute en relatieve adjectieven:

(3)	a	De handdoek is best nat.	<i>minimum</i>
	b	Dat schilderij is best mooi.	<i>relatief</i>
	c	De handdoek is best droog.	<i>maximum</i>
(4)	a	De handdoek is erg nat.	<i>minimum</i>
	b	Dat schilderij is erg mooi.	<i>relatief</i>
	c	De handdoek is erg droog.	<i>maximum</i>

Dit geeft ons een manier om L-adverbia te isoleren: het zijn die graadadverbia die uitsluitend met absolute adjectieven met een minimale standaard te combineren zijn.

De tweede eigenschap in de tabel betreft polariteit: L- en M-adverbia, maar niet H-adverbia, zijn positief polaire uitdrukkingen. Het negeren van een combinatie van een H-adverbium met een adjectief resulteert in een *understatement-* of *litotes-*lezing (Horn 1989). De zin in (5a) betekent zoiets als “Jan is vrij kort”. De zinnen in (5b) en (5c) zijn daarentegen oninterpreteerbaar,⁵ omdat de positief polaire adverbia zich in een negatieve omgeving bevinden.

(5)	a	Jan is niet erg lang.	<i>H-adverbium</i>
	b	* Jan is niet best lang.	<i>M-adverbium</i>
	c	* De handdoek is niet een beetje nat	<i>L-adverbium</i>

Met de tot nu toe besproken middelen kunnen we *M-adverbia* definiëren als die graadadverbia die positief polair, maar niet schaalgevoelig zijn. Er lijkt dus een

⁵ Behalve wellicht wanneer we de negatie als meta-linguïstisch lezen. In dat geval zou in een zin als (5c) worden ontkend dat de spreker in kan stemmen met een eerdere assertie dat de handdoek “een beetje nat” is.

overeenstemming te zijn tussen aan de ene kant onze intuïties over het scalaire bereik van een uitdrukking en de formele distributie van die uitdrukking. Deze indruk wordt gesterkt door een zekere mate van cross-linguïstische stabiliteit. Neem ter illustratie het Engels. Engelse L-adverbia als *slightly* zijn schaalgevoelig. Dit blijkt bijvoorbeeld uit het feit dat *slightly beautiful* (“een beetje mooi”) niet acceptabel is. M- en H-adverbia zijn daarentegen niet schaalgevoelig: *fairly beautiful* (“vrij mooi”) en *very beautiful* (“erg mooi”) zijn grammaticaal. Verder zijn Engelse M-adverbia in tegenstelling tot Engelse H-adverbia positief polair: *not fairly tall* (“niet vrij mooi”) is onacceptabel, terwijl *not very tall* (“niet erg lang”) leidt tot een understatement.

Toch denk ik dat de overeenstemming tussen de klassen en de eigenschappen niet perfect is. Dit heeft te maken met een specifieke groep adverbia van hoge tot extreme graad, namelijk bijwoorden gebaseerd op evaluatieve adjectieven. Met de kwalificatie “evaluatief” bedoel ik hier dat het adjectieven zijn die een subjectieve beoordeling door de spreker aanduiden. Voorbeelden zijn *verschrikkelijk*, *ontzettend*, *ongelofelijk*, maar ook *redelijk* of *aardig*. Het blijkt dat het bijwoordelijke gebruik van dit soort adjectieven typisch positief polair is. In het bijzonder vind je geen understatement/litotes-lezingen met deze expressies.⁶

- (6) a Jan is (*niet) ongelofelijk lang.
- b Het schilderij is (*niet) ontzettend mooi.
- c De handdoek is (*niet) verschrikkelijk nat.
- d Het boek is (*niet) redelijk dik.
- e De atleet sprong (*niet) aardig ver.

Op basis van (6) zouden we nu willen zeggen dat al deze bijwoorden in klasse L of M vallen, aangezien alleen deze klassen positief polaire expressies bevatten. Dit is echter tegenstrijdig aan onze intuïties over scalair bereik. De sterk emotieve bijwoorden zoals *ongelofelijk*, *ontzettend* en *verschrikkelijk* duiden een hoge tot extreem hoge graad aan, terwijl een wat neutralere expressie zoals *redelijk* en *aardig* inderdaad binnen het M-bereik lijken te vallen.

De conclusie is dat het aldus erg moeilijk gaat zijn om tot een semantische karakterisering te komen van individuele M- en H-adverbia. De semantiek lijkt hier in

⁶ Wederom zijn de voorbeelden onder een meta-linguïstische lezing van negatie wellicht acceptabel.

zekere zin buitenspel te staan. We komen niet erg verder dan te zeggen dat deze expressies een vaag scalair bereik hebben. Dit is precies waarom in de literatuur over polariteit men zich vaak richt op niet-scalaire eigenschappen van graad-adverbia, zoals de inherente emotieve of emfatische kracht in een expressie (Israel 1996, Klein 2001). Toch denk ik dat ook de scalaire eigenschappen het bestuderen waard zijn, zolang we maar afstappen van de simpele en vage notie van *scalair bereik*. In wat volgt geef ik enkele voorbeelden van tot dusver onbeschreven scalaire eigenschappen van wat we hierboven M-adverbia genoemd hebben (en wat ik voor het gemak ook zo zal blijven noemen).

Allereerst valt de klasse van M-adverbia onder te verdelen in aan de ene kant modificatoren die op afstand kunnen fungeren en daarnaast expressies die alleen in directe combinatie met een adjectief kunnen staan. Dit is vanzelfsprekend in eerste instantie een syntactische en geen semantische eigenschap, maar we zullen hieronder zien dat dit onderscheid op betekenisvlak tot interessante inzichten leidt. De M-adverbia *nogal* en *best* kunnen adjectieven op afstand modifieren, terwijl *vrij*, *aardig* en *tamelijk* dat niet kunnen.

(7)	a		Dit is een nogal ingewikkeld verhaal.
	b		Dit is nogal een ingewikkeld verhaal.
(8)	a		Dit is een best ingewikkeld verhaal.
	b		Dit is best een ingewikkeld verhaal.
(9)	a		Dit is een vrij ingewikkeld verhaal.
	b	*	Dit is vrij een ingewikkeld verhaal.
(10)	a		Dit is een aardig ingewikkeld verhaal.
	b	*	Dit is aardig een ingewikkeld verhaal.
(11)	a		Dit is een tamelijk ingewikkeld verhaal.
	b	*	Dit is tamelijk een ingewikkeld verhaal.

Binnen de klasse adverbia die niet op afstand kunnen modificeren is er nog een onderscheid of deze wel of niet als adjectief hun modificerende rol kunnen spelen. Om dit te zien moeten we gradeerbare substantieven bekijken, zoals *idiot*, *fan* of *nerd*. Dat dergelijke nomina gradeerbaar zijn blijkt uit combinaties met adjectieven als *enorm* (Morzycki 2006). In de combinatie “enorme tafel” geeft “enorm” iets aan over de fysieke eigenschappen van de tafel, maar in de combinatie “enorme fan/nerd/idioot” ontstaat ambiguïteit: ofwel gaat het om een fan (of nerd of idioot) van indrukwekkende fysieke omvang, of het gaat om iemand (van ongespecificeerde fysieke omvang) die fan (of nerd of idioot) tot in hoge mate is. Op dit vlak blijkt het M-adverbium *vrij* beperkter te zijn dan *aardig* en (tot op zekere hoogte) *tamelijk*.

- (12) a Hij is een vrije idioot.
 b Hij is een tamelijke idioot.
 c Hij is een aardige idioot.

De zin in (12a) kan alleen gelezen worden als zeggende dat het onderwerp van de zin een idioot is die vrij is. Zin (12b) daarentegen kan alleen gelezen worden met een graadmodificatie-lezing die zegt dat de persoon in kwestie een middelmatige graad van idiootheid bezit. Aangezien *tamelijk* geen betekenis (meer) heeft als regulier adjectief is de zin niet ambigu. Dat is (12c) wel. Deze zin geeft of aan dat het onderwerp een aardig iemand is die ook nog eens idioot is, of aan dat het onderwerp iemand is die middelmatige idiootheid bezit (zonder iets te zeggen over of hij aardig is of niet).

De verschillen die ik tot nu toe heb aangegeven vallen allen nog onder een syntactische noemer in te delen. Blijkbaar mogen *tamelijk* en *aardig* in hun rol als graadmodificator combinaties met substantieven aangaan, maar mag *vrij* dat niet. Voor semantisch meer inzichtelijke observaties moeten we naar de klasse van M-adverbia kijken die op afstand kunnen modificeren.

Lange afstands-graadmodificatie is niet beperkt tot M-adverbia. Het komt ook voor bij wh-exclamatieven en de intensiverende vorm van *zo* (waar de afstand zelfs verplicht is.)

- (13) a Wat heeft Jan een mooi boek gekozen!

b Jan heeft zo'n mooi boek gekozen.

Een belangrijk verschil tussen wh-exclamatieven als (13a) en *zo* als in (13b) is dat alleen *zo* afhankelijk is van de aanwezigheid van een gradeerbaar predicaat. Ondanks het feit dat (14) geen gradeerbaar adjectief of welk ander gradeerbaar materiaal bevat, lijkt de exclamatie in (14) weldegelijk over een graad te gaan. De spreker van (14) geeft bijvoorbeeld aan dat Jans keuze erg bijzonder of erg mooi of erg moeilijk is.

(14) Wat een boek heeft Jan gekozen!

Een dergelijke lezing is niet aanwezig in (15). Hier kan *zo* alleen anaforsch begrepen worden, niet intensiverend.

(15) Jan heeft zo'n boek gekozen.

Hetzelfde onderscheid zien we terug binnen de klasse van M-adverbia. Bekijk bijvoorbeeld de voorbeelden in (16):

(16) a Jan heeft nogal een boek gekozen.

b * Jan heeft best een boek gekozen.

Wanneer het bijwoord een positie dieper in de DP inneemt, is er altijd een adjectief (of een gradeerbaar substantief) nodig:

(17) Jan heeft een { nogal / best / aardig / vrij / tamelijk } *(mooi) boek gelezen.

Ik zal naar het fenomeen in (14) en (16a) verwijzen als *bonusgraden* (vrij geïnspireerd door Retts (2011) notie van *freebie degrees*). De achterliggende intuïtie is dat wh-exclamatieven en *nogal* geassocieerd kunnen worden met niet-verwoorde gradeerbare eigenschappen. Retts idee is dat in zekere zin deze constructies het toestaan om bij de zinsinterpretatie vrijelijk adjectieven in te nominale structuur in te voegen. Zoals ik later zal laten zien is dit een sterk vereenvoudigde weergave van een veel complexer fenomeen en is het idee van *bonusgraden* uiteindelijk onhoudbaar. Voor ik de

complicaties bespreek presenteer ik eerst het volgende overzicht van wat de data tot dusver hebben opgeleverd.

	Lange afstand-modificatie	Bonusgraden
<i>vrij</i>	nee	nee
<i>tamelijk</i>	nee	nee
<i>aardig</i>	nee	nee
<i>best</i>	ja	nee
<i>nogal</i>	ja	ja

Tabel 3: Eigenschappen van M-adverbia

De vraag is welke analyse we nu voor *best* en *nogal* moeten hanteren, bovenop (of naast) de eerder gepresenteerde vage en vrij nutteloze semantische representatie voor M-adjectieven in (18).

(18) $[[M A]]$ = de eigenschap om de eigenschap A in middelmatige mate te hebben

In de formeel-semantische literatuur is Retts (2011) werk over wh-exclamatieven de enige voorhanden analyse van lange afstands-graadmodificatie en het bonusgradenfenomeen. Rett neemt aan dat wh-woorden in exclamatieven altijd met gradeerbare predicaten combineren en dat dit gradeerbare materiaal niet noodzakelijk *overt* hoeft te zijn (bonusgraden). Rett suggereert expliciet dat een dergelijke analyse direct toepasbaar is op M-adverbia en in het bijzonder op het Engelse *quite*. Zoals (19) laat zien, heeft dit Engelse M-adverbium eigenschappen die vergelijkbaar zijn met die van *nogal*.

(19) *That is quite a symphony.*

Dat is quite een symfonie.

‘Dat is een nogal bijzondere / mooie / moeilijke / etc. symfonie’

Wat onduidelijk is aan Retts suggestie is waarom het bonusgradenfenomeen afhankelijk is van de mogelijkheid tot lange afstandsmodificatie. Binnen Retts aanpak

verkrijgen we een mooie analyse van (20a), namelijk (20b), waar het bijwoord “nogal” op afstand het stille adjectief modificeert. Maar de verwachting is nu dat (20c) acceptabel is en dezelfde betekenis(sen) als (20a) heeft. Gegeven de aanwezigheid van *bonusgraden*, zou (20c) een onderliggende vorm en betekenis als (20d) moeten hebben.

- (20) a Jan heeft nogal een boek gekozen.
b *Jan heeft nogal een ADJECTIEF boek gekozen.*
c * Jan heeft een nogal boek gekozen.
d *Jan heeft een nogal ADJECTIEF boek gekozen.*

Als alternatief op Retts suggestie zou ik een analyse willen voorstellen die eveneens oorspronkelijk voor wh-exclamatieven bedoeld was, namelijk die in Chernilovskaya & Nouwen (2011) en Nouwen & Chernilovskaya (2013). Het beginsel in dit werk is dat fenomenen die op graadmodificatie lijken soms beter geanalyseerd kunnen worden als *evaluatie*. Hier bedoel ik met evaluatie weer het maken van een subjectieve beoordeling (meestal door de spreker). Binnen de theorie van Chernilovskaya en Nouwen is de kernbetekenis van de exclamatieve constructie dat de spreker aangeeft een object of situatie *opmerkelijk* te vinden. Laat ik dit idee toepassen op (20a).

Allereerst is de aanname dat in (20a) *nogal* de gehele indefiniete NP *een boek* modificeert. Semantisch gezien modificeert het de referent van de indefiniete NP: *nogal* kwalificeert dat een referent *opmerkelijk* is en dat is alles. In het bijzonder zou het idee zijn dat er geen scalaire betekenis is voor *nogal*; het is louter evaluatief. Het volgt nu dat (20c) onacceptabel is, aangezien het substantief *boek* niet op zichzelf een referent kan aanwijzen, daarvoor is een lidwoord nodig. Er is geen reden om de aanwezigheid van *bonusgraden* aan te nemen. De zin in (20a) drukt uit dat het boek dat Jan gekozen heeft opmerkelijk is, en dat kan om allerlei redenen zo zijn, bijvoorbeeld omdat het een bijzonder mooi of bijzonder moeilijk of bijzonder dik boek is. *Opmerkelijkheid* gaat nu eenmaal hand in hand met middelhoge graad.

De semantiek van *nogal* is nu als volgt. Laat x een individu zijn:

- (21) [[*nogal* x]] = x, waarbij x als opmerkelijk geëvalueerd wordt.

Toch is ook deze analyse verre van toereikend, maar de redenen waarom zijn volgens mij bijzonder verhelderend. Allereerst is er het probleem wat te doen wanneer *nogal* direct een gradeerbaar adjectief (of een ander gradeerbaar predicaat) modificeert, als in (22).

- (22) a Jan heeft een nogal dik boek gekozen.
b Jans boek is nogal dik.

Als we willen volhouden dat (20c) onacceptabel is omdat in de positie lager dan het lidwoord de referent niet beschikbaar is, dan is het verrassend te noemen dat (22a) wel grammaticaal is. We zouden echter kunnen aannemen dat de AP die het adjectief hier projecteert, zijn eigen referent heeft, namelijk de graad van dikte behorende bij het boek. Het is in (22a) en (22b) dus nu niet het boek dat opmerkelijk is, maar de dikte van het boek. Voordeel van deze analyse is dat het direct duidelijk maakt waarom (23) geen zinnige betekenis heeft.

- (23) *Jan is een nogal idioot.

Hier modificeert *nogal* niet de indefiniete NP, maar het (gradeerbare) substantief *idioot*. Aangezien dit geen AP projecteert, is er ook geen graadreferent en kan de opmerkelijkheidsevaluatie dus nergens op toegepast worden.⁷

Er is echter een belangrijker probleem. Stel dat (21) voldoet als analyse van *nogal*. Er treden dan vervolgens problemen op bij andere adverbia op die we eerder als M-adverbia beschouwden. Neem *best*, dat ook op afstand kan modifieren (*best een dik boek*). Waarom kan dit adverbium een hele indefiniete NP modifieren? Het antwoord kan niet zijn omdat het zoiets als de opmerkelijkheid van een referent evalueert, want dan zouden we verwachten dat *best* net als *nogal* zonder gradeerbaar materiaal toegepast kan worden. Dit is niet het geval: **best een boek*. Het lijkt er dan

⁷ Er zijn technische redenen (die buiten het bereik van dit korte artikel liggen) die het niet eenvoudig maken om deze analyse uit te werken. Om een idee van het probleem te geven: de dikte van een boek kan eigenlijk niet opmerkelijk *an sich* zijn. Een dikte van 800 pagina's is opmerkelijk voor een novelle, maar niet voor een woordenboek. De opmerkelijkheidsevaluatie lijkt dus meer nodig te hebben dan graad alleen. Zie Chernilovskaya & Nouwen (2011) voor suggesties hoe dit probleem te omzeilen.

op dat de hoge positie van *best* onafhankelijk is van een bonusgraden-fenomeen en dat de mogelijke posities van *best* het beste puur syntactisch gerepresenteerd kunnen worden. Helaas is ook dit te eenvoudig, hetgeen blijkt zo gauw we buiten de modificatie van simpele enkelvoudige indefiniete NPs gaan kijken.

Neem de abstracte kwantor *wat*. Het patroon van mogelijke modificatie is anders dan hierboven geschetst voor *een*-indefinieten.

(24) Dat is { *vrij / *tamelijk / aardig / best / nogal } wat.

De drie M-adverbia die *wat* kunnen modificeren geven echter verschillende betekenissen. *Aardig* en *best* geven uitsluitend een *kwantitatieve* lezing voor (24), die geparafraseerd kan worden als *dat is aardig / best veel*. Diezelfde lezing is er voor *nogal*, maar met dat M-adverbium is er bovendien een *kwalitatieve* lezing, die moeilijk te parafaseren valt. Het verschil wordt duidelijk in voorbeelden als (25a) en (25b).

- (25) a Jan moet €300 betalen.
Dat is { aardig / ?best / nogal } wat. *kwantitatief*
- b Jan ontmoet morgen prinses Beatrix.
Dat is { *aardig / *best / nogal } wat. *kwalitatief*

Merke op dat de spreker in zowel (25a) als in (25b) de referent van “wat” opmerkelijk vindt, al zij het om verschillende redenen. Een M-adverbium als “aardig” heeft dus een nauwere betekenis dan één die we met een opmerkelijkheidsevaluatie kunnen bevatten.

Ook als determinator kan *wat* in combinaties met *aardig*, *best* en *nogal* voorkomen en ook dan zien we hetzelfde verschil.

(26) Jan heeft in zijn leven { ??aardig / ??best / nogal } wat dingen gezegd.

Hier zijn *aardig* en *best* raar omdat ze een *kwantitatieve* lezing forceren die zegt dat Jan in zijn leven een redelijke hoeveelheid dingen gezegd heeft. Dit is raar, omdat het een weinig noemenswaardige stelling is. *Nogal* geeft daarentegen ook een

kwantitatieve lezing, die zegt dat de dingen die Jan in zijn leven gezegd heeft opmerkelijk waren.

Op basis van het voorafgaande komen we tot het overzicht in tabel 4.

	lange afstand	kwantitatief	kwalitatief
vrij / tamelijk	nee	nee	nee
aardig	nee	ja	nee
best	ja	ja	nee
nogal	ja	ja	ja

Tabel 4: Eigenschappen van M-adverbia

De conclusie uit dit alles is de dat het volledig ontoereikend is om de semantiek van M-adverbia te bepalen in termen van scalair bereik. Er valt veel meer over graadadverbia te zeggen dan de relatieve schaalhoogte die ze uitdrukken. Wat blijkt uit de bovenstaande discussie is dat er een heel scala van (soms aan elkaar gerelateerde) fenomenen is, dat de complexe betekenis van graadadverbia weerspiegelt. De taalkundige waarde van classificatie op basis van scalair bereik is zeer beperkt. We kunnen graadadverbia beter één voor één apart analyseren.

Bibliografie

- Bolinger, D. (1972).** *Degree Words*. Den Haag: Mouton.
- Chernilovskaya, A. en R. Nouwen (2012).** On wh-exclamatives and noteworthiness. In Aloni et al. (red.), *Logic Language and Meaning*, pp. 271-280. Berlin/Heidelberg: Springer.
- Horn, L. (1989).** *A natural history of negation*. Chicago: University of Chicago Press.
- Israel, Michael (1996).** "Polarity sensitivity as lexical semantics." *Linguistics and Philosophy* 19(6), 619-666.
- Kennedy, C. (2007).** Vagueness and grammar: The semantics of relative and absolute gradable predicates. *Linguistics and Philosophy* 30(1), 1-45.
- Kennedy, C. en L. McNally (2005).** Scale structure, degree modification and the semantics of gradable predicates. *Language* 81(2), 345-381.
- Klein, Henny, (2001).** "Polarity sensitivity and collocational restrictions of adverbs of degree." In

- Hoeksema (red.), *Perspectives on Negation and Polarity Items Volume 40*, pp. 223-237. Benjamins.
- Morzycki, M. (2006).** Size adjectives and adnominal degree modification. In E. Georgala and J. Howell (red.), *Proceedings of Semantics and Linguistic Theory 15*, Ithaca, New York: CLC Publications.
- Nouwen, R., U. Sauerland, R. van Rooij, en H.-C. Schmitz (2011).** Introduction. In R. Nouwen et al. (red.), *Vagueness in Communication*. Berlin/Heidelberg: Springer.
- Nouwen, R., en A. Chernilovskaya (2013).** Wh-exclamatives with and without scales. Manuscript. Universiteit Utrecht.
- Paradis, C. (1997).** *Degree modifiers of adjectives in spoken British English*. Lund Studies in English 92. Lund University Press.
- Quirk, R., S. Greenbaum, G. Leech, en J. Svartvik (1985).** *A comprehensive grammar of English language*. New York: Longman.
- Rett, J. (2011).** Exclamatives, degrees and speech acts. *Linguistics and Philosophy* 34(5), 411–442.